

5 F

leerplicht, verlof en verzuim

Inleiding

Het komt geregeld voor dat scholen worden geconfronteerd met (aan)vragen over verlof die al dan niet te maken hebben met 'bijzondere' omstandigheden. Het is niet altijd duidelijk welke ruimte de wet biedt om verlof toe te kennen. Gevolg hiervan is dat het per school kan verschillen of een kind al dan niet verlof wordt toegekend.

Mijnplein wil met dit document bereiken dat er uniformiteit is in het afwijzen en toekennen van schoolverlof en 'luxe verzuim' bij de scholen waardoor er voor alle betrokken partijen ook duidelijkheid ontstaat.

In dit document wordt beschreven welke factoren meewegen bij het toekennen van verlof. Daarnaast staat beschreven hoe de procedure verloopt en wordt aangegeven hoeveel verlofdagen er mogen worden toegekend.

Er zullen zich echter altijd situaties voordoen die niet beschreven staan in het onderstaande overzicht. In zulke gevallen beslist altijd de directeur van de school, eventueel na overleg met de leerplichtambtenaar van de desbetreffende gemeente. Uitgangspunt zal altijd het belang van het kind zijn.

Waar "ouders" staat, wordt overigens ook in voorkomende situaties "ouder" of "verzorger(s)" bedoeld.

1. Wet- en regelgeving

a. Leerplichtwet

In Nederland zijn kinderen vanaf 5 jaar tot het einde van het schooljaar waarin zij 16 jaar worden op grond van de Leerplichtwet verplicht naar school te gaan (leerplichtig). Ouders moeten hun kind inschrijven op een school en ervoor zorgen dat hun kind naar school gaat. De leerplicht geldt voor iedereen die in Nederland woont. Ook kinderen met een niet-Nederlandse nationaliteit, inclusief asielzoekers in de leerplichtige leeftijd en kinderen die illegaal in Nederland verblijven. De leerplicht begint op de eerste dag van de nieuwe maand na de dag waarop het kind 5 jaar geworden is. De meeste kinderen gaan al op 4-jarige leeftijd naar school. Leerlingen van 4 jaar vallen niet onder de leerplicht, ook niet wanneer ze zijn ingeschreven op een basisschool. De leerplichtambtenaar kan niet optreden tegen ouders of verzorgers die een ingeschreven 4-jarige van school houden. Uiteraard is het wel zinvol dat ouders dit verlof met de school bespreken.

De volledige leerplicht duurt tot en met het schooljaar waarin het kind 16 jaar wordt. Een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli. Als een kind tenminste twaalf volledige schooljaren naar school is geweest, is de termijn van volledige leerplicht afgelopen. Een groep overslaan telt ook mee als volledig schooljaar.

Sinds 1 augustus 2007 geldt de kwalificatieplicht. De plicht houdt in dat jongeren zonder startkwalificatie tot hun 18e verjaardag onderwijs moeten volgen. Een startkwalificatie is een diploma op havo-, vwo- of mbo-2 niveau. Tijdens de kwalificatieplicht gaat het kind elke dag naar school of kiest het voor de combinatie van leren en werken.

b. leerplichtambtenaar

De gemeente is verantwoordelijk voor toezicht op het naleven van de Leerplichtwet. Daartoe heeft iedere gemeente één of meerdere leerplichtambtenaren in dienst.

Zowel schooldirecties als ouders kunnen zelf contact opnemen met de leerplichtambtenaar.

Indien ouders verlof aanvragen voor meer dan tien dagen per schooljaar, besluit de leerplichtambtenaar van de woongemeente van het kind over de aanvraag. De aanvraag wordt wel ingediend bij de directeur van de school. De directeur legt deze dan voor aan de leerplichtambtenaar.

c. Ontheffingen en vrijstellingen (zie verdere uitwerking onder 3)

Er zijn drie soorten vrijstelling van de leerplicht mogelijk:

vrijstelling voor leerlingen tot 6 jaar;

Het kind is leerplichtig als het 5 jaar is. Vanaf dat moment moet het kind de basisschool dagelijks bezoeken. Maar is het kind nog geen 6 jaar, dan mogen de ouders het kind vijf uur per week thuishouden. Dit dient wel aan de schooldirecteur gemeld te worden. Deze vrijstelling kan uitgebreid worden naar maximaal tien uur. Voor deze extra vijf uur heeft men speciale toestemming van de directeur nodig. Deze mogelijkheid voor vrijstelling is uitsluitend bedoeld om overbelasting van het kind te voorkomen.

vrijstelling van schoolbezoek;

Bij ziekte, religieuze verplichtingen, 'gewichtige omstandigheden' en als de ouders geen mogelijkheid hebben om tijdens schoolvakanties op vakantie te gaan, kan men toestemming krijgen om het kind niet naar school te laten gaan.

Bij het vervullen van godsdienstplichten moeten de ouders bij de schooldirecteur melden wanneer hun kind vanwege geloofsovertuiging of levensovertuiging niet op school kan zijn. Dit dient uiterlijk twee dagen voor de afwezigheid gemeld te zijn. Dit verlof (bijv. voor het Suikerfeest) kan ten hoogste één dag duren.

Gewichtige omstandigheden zijn bijvoorbeeld een huwelijk of begrafenis van bloedverwanten of aanverwanten, of een verhuizing van het gezin. De schooldirecteur moet hiervoor toestemming geven.

Kunnen de ouders door het beroep van één of beide ouders geen vakantie nemen tijdens de schoolvakanties, dan kan het kind een vrijstelling krijgen om buiten de schoolvakanties op vakantie te gaan.

vrijstelling tot inschrijving.

Als het kind ongeschikt is om naar school te gaan door lichamelijke of psychische oorzaken, dan hoeven de ouders het kind niet altijd te laten inschrijven. De gemeentelijke leerplichtambtenaar beoordeelt of er redenen zijn om vrijstelling te verlenen. Bij ongeschiktheid wordt een arts of psycholoog ingeschakeld om het kind te onderzoeken.

Indien ouders overwegende bezwaren hebben tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning gelegen scholen, of als het kind onderwijs in het buitenland volgt, kan een beroep op vrijstelling worden gedaan.

Leerlingen van 12 jaar en ouder hebben enkele bijzondere verplichtingen op grond van de Leerplichtwet: ze kunnen persoonlijk worden aangesproken op ongeoorloofd schoolverzuim en spijbelen. Als ze zelfstandig wonen, moeten zij zelf de school op de hoogte brengen van ziekte of andere omstandigheden die hen verhinderen de school te bezoeken.

d. Meldingsplicht

De schoolleiding is verplicht om ongeoorloofd schoolverzuim na meer dan drie achtereenvolgende schooldagen te melden aan de leerplichtambtenaar. Dit geldt ook als het kind gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan 1/8 deel van de onderwijstijd verzuimt. De leerplichtambtenaar kan in het uiterste geval een proces verbaal opmaken. Ouders kunnen dan voor de kantonrechter worden geroepen.

Wanneer ouders menen dat er een onredelijke situatie ontstaat wanneer zij geen toestemming krijgen voor extra verlof, kan tegen een beslissing van de directeur en/of leerplichtambtenaar op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht bezwaar gemaakt worden. Een bezwaarschrift dient

bij de gemeente ingediend te worden binnen zes weken nadat de beslissing aan de ouders is verzonden of overhandigd.

2. Soorten verzuim

Verzuim is de situatie waarbij de leerling en/of zijn ouders niet aan de verplichting hebben voldaan om te zorgen voor geregeld schoolbezoek, terwijl geen vrijstelling van deze verplichting bestaat (Leerplichtwet '69, artikelen 2,4,4a en 4c).

Wanneer we spreken over schoolverzuim is het niet altijd meteen duidelijk wat we daar precies mee bedoelen. Er is absoluut schoolverzuim. Daar is sprake van wanneer een leerplichtige niet is ingeschreven bij een erkende school. Daarnaast is er relatief schoolverzuim. Hiervan spreken we wanneer een leerplichtige leerling, die bij een school is ingeschreven, zonder geldige reden leestijd verzuimt.

Dit relatieve verzuim kan in een lichte vorm zijn; minder dan 3 aaneengesloten schooldagen, en minder dan 3 dagen in een periode van 4 weken. Omdat het kortdurend verzuim het begin kan zijn van langdurig en structureel verzuim, is het wenselijk ook verzuim dat korter dan 3 dagen heeft geduurd, te melden. Dit is echter niet verplicht en kan als een ter kennisgeving worden gedaan. Deze melding wordt (alleen) geregistreerd.

Binnen het relatieve schoolverzuim worden twee soorten onderkend: signaalverzuim en luxe verzuim.

a. Signaalverzuim:

Verzuim met een mogelijk zorgelijk karakter. Bij *signaalverzuim* wordt het niet naar school gaan gezien als signaal van dieper gelegen en/of achterliggende problematiek. Vaak zijn er verschillende of meerdere redenen voor deze vorm van verzuim. Bijvoorbeeld een problematische thuissituatie

De directeur van de school heeft de wettelijke verplichting onverwijld melding te doen aan de leerplichtambtenaar van de woon- of verblijfgemeente waar het kind staat ingeschreven indien het: 3 achtereenvolgende schooldagen of meer dan 1/8 van de les- praktijktijd gedurende 4 schoolweken verzuimt.

b. Luxe verzuim:

We spreken van *luxe verzuim* als ouders zonder geldige reden hun kind meenemen op vakantie buiten de periode van de schoolvakanties. Hiervoor moet door de ouders toestemming worden gevraagd bij de directeur van de school indien het t/m 10 schooldagen per schooljaar betreft. Zijn het meer dan 10 schooldagen dan zal dit bij de leerplichtambtenaar van de woon- of verblijfgemeente van het kind moeten worden ingediend.

Indien een negatieve beoordeling hierop volgt zal melding gedaan moeten worden indien blijkt dat het kind voor de gevraagde periode niet op school verschijnt. De leerplichtambtenaar zal de melding onderzoeken en handelen volgens de maatregelen genoemd in de richtlijnen.

3. Procedures en afspraken rond verlof

a. Extra verlof in verband met religieuze verplichtingen – art 11 onder e.

In de Leerplichtwet 1969 wordt ruimte geboden voor het niet-geregeld schoolbezoek wanneer een kind plichten moet vervullen die voortvloeien uit godsdienst of levensovertuiging. Dan bestaat er recht op verlof.

Verlof: Als richtlijn geldt dat hiervoor één dag per verplichting vrij wordt gegeven.

Procedure: Melding twee dagen van tevoren bij de directeur van de school.

b. Op vakantie onder schooltijd

Voor vakantie onder schooltijd kan alleen een uitzondering op de hoofdregel gemaakt worden als het kind tijdens de schoolvakanties niet op vakantie kan gaan door de specifieke aard van het beroep van (één van) de ouders. In dat geval mag de directeur eenmaal per schooljaar het kind vrijgeven, zodat er toch een gezinsvakantie kan plaats vinden. Het betreft de enige gezinsvakantie in dat schooljaar.

Bij de aanvraag moet door de ouder(s) een werkgeversverklaring worden gevoegd waaruit de specifieke aard van het beroep én de verlofperiode van de betrokken ouder blijkt.

Procedure en voorwaarden:

- i.v.m. een eventuele bezwaarprocedure moet de aanvraag ten minste acht weken van tevoren bij de directeur worden ingediend, tenzij aangegeven waarom dat niet mogelijk was;
- de verlofperiode mag éénmaal per schooljaar worden verleend;
- de verlofperiode mag maximaal 10 schooldagen beslaan;
- de verlofperiode mag niet in de eerste twee weken van het schooljaar vallen.
- het moet gaan om een gezinsvakantie;
- Verlofaanvragen worden altijd individueel beoordeeld, zonder precedentwerking.

c. Verlof in geval van ‘andere gewichtige omstandigheden’

Onder ‘andere gewichtige omstandigheden’ vallen situaties die niet onder artikel 11 onder a t/m g van de Leerplichtwet 1969 vallen (Gronden voor vrijstelling van geregeld schoolbezoek).

Hiervoor gelden de volgende *richtlijnen*:

Situatie	Verlofperiode
• een verhuizing van gezin	1 dag
• het bijwonen van een huwelijk van bloed- of aanverwanten t/m de derde graad:	1 dag (buiten de woonplaats max. 2 dagen)
• ernstige ziekte van bloed- of aanverwanten	het aantal verlofdagen wordt bepaald in overleg met de directeur en/of de leerplichtambtenaar
• Overlijden bloed- of aanverwanten: <ul style="list-style-type: none"> ○ in de 1^e graad ○ in de 2^e graad ○ in de 3^e of 4^e graad	ten hoogste 4 dagen ten hoogste 2 dagen ten hoogste 1 dag
• viering van een 25-, 40- of 50-jarig ambtsjubileum en het 12½-, 25-, 40-, 50- of 60-jarig (huwelijks)jubileum van bloed- of aanverwanten	1 dag
• voor andere calamiteiten en naar het oordeel van de directeur belangrijke redenen (maar geen vakantieverlof!). Dit zou kunnen zijn een verklaring van een arts of een maatschappelijk werker dat een verlof noodzakelijk is op grond van medische of sociale indicatie betreffende de leerling.	Naar eigen inzicht en/of het advies van de arts en/of maatschappelijk werker. Eventueel overleg met de leerplichtambtenaar

Ter informatie:

1e graad: ouders;

2e graad: grootouders, broers en zussen;

3e graad: overgrootouders, ooms, tantes, neven en nichten (kinderen van broers en zussen);

4e graad: neven en nichten (kinderen van ooms en tantes), oudooms en oudtantes, achterneven en achternichten (kinderen van kinderen van broers en zussen).

Dan zijn er nog altijd situaties te bedenken waar ouders ook verlof voor kunnen aanvragen maar die in het kader van 'luxue verzuim' niet voor verlof in aanmerking komen. De volgende situaties zijn geen 'andere gewichtige omstandigheden':

- familiebezoek in het buitenland
- vakantie in een goedkope periode of in verband met een speciale aanbieding
- vakantie onder schooltijd bij gebrek aan andere boekingsmogelijkheden
- een uitnodiging van familie of vrienden om buiten de normale schoolvakantie om op vakantie te gaan
- eerder vertrek of latere terugkeer in verband met (verkeers)drukke
- verlof voor een kind, omdat andere kinderen uit het gezin al of nog vrij zijn
- gescheiden ouders waardoor het kind mogelijk aan twee vakanties kan deelnemen

Verlofaanvragen worden altijd individueel beoordeeld. Een aanvraag voor verlof wegens 'andere gewichtige omstandigheden' dient zo spoedig mogelijk bij de directeur te worden ingediend (bij voorkeur minimaal acht weken van tevoren).

Het kan voor komen dat een leerling of een gezinslid tijdens de vakantie ziek wordt, waardoor de leerling pas later op school kan terugkomen. Om misverstanden te voorkomen is het van belang om dan een doktersverklaring uit het vakantieland te vragen, waaruit de duur, de aard en de ernst van de ziekte blijkt. Mocht blijken dat dit niet overlegd kan worden, dan is het goed om een melding bij de afdeling Leerplicht te doen.

De directeur neemt zelf een besluit over een verlofaanvraag voor een periode van maximaal 10 schooldagen. Als een aanvraag voor verlof vanwege 'andere gewichtige omstandigheden' meer dan 10 schooldagen beslaat, wordt de aanvraag doorgestuurd naar de leerplichtambtenaar van de woongemeente. De leerplichtambtenaar neemt vervolgens een besluit, na de mening van de directeur en de ouders te hebben gehoord.

4. Overige vragen om verlof

Het kan voorkomen dat er zich specifieke vragen rondom het aanvragen van verlof voordoen. Het is moeilijk daar een pasklaar antwoord op te formuleren.

Uiteindelijk is het de directeur die gemotiveerd een beslissing neemt.

Bij het beoordelen van aanvragen voor verlof kunnen de volgende vragen ter overweging meegenomen worden :

- Wat zegt de wet?
- Heeft het precedentwerking?
- Wat is het belang en voor wie?
- Wordt het schoolbeleid en afspraken niet uitgehold?
- Hoe is het belang van het kind het beste te waarborgen?

Uit de praktijk zijn al enkele voorbeelden te geven:

- Sportselectie; wanneer een jongere uitgenodigd wordt voor deelname aan een sportselectie kan dit mogelijk opgevangen worden door het meegeven van extra huiswerk maar dient ook de sportbond aangesproken te worden op hun verantwoordelijkheid;
- Wanneer een leerling veelvuldig en/of langdurig ziek is en er bestaat twijfel over deze melding dan wordt aangeraden de schoolarts in te schakelen;
- Ouders willen dat het kind bijles krijgt - onder schooltijd en buiten de school - en vragen daar verlof voor. Dit is een ongewenste situatie omdat a) het kind verdere achterstand in haar/zijn leerontwikkeling oploopt en b) het onderwijssysteem ondermijnd wordt.

5. Contactgegevens

Gemeente **Olst-Wijhe**

Eddy Alferink, Leerplichtambtenaar

T: 0570-568143

F: 0570-564096

E: leerplicht@olst-wijhe.nl

Aanwezig : dinsdag, woensdag en donderdag

Gemeente **Raalte**

Rolf Lubbe en Susan Meijer, leerplichtambtenaren

T: 0572-347587

F: 0572-355111

E: leerplicht@raalte.nl

Aanwezig: alle dagen

Gemeente **Deventer**

naam: vakgroep leerplicht

T: 0570-693164

F: 0570-693171

E: gemeente@deventer.nl

Aanwezig: Alle werkdagen

Gemeente **Dalfsen**

naam: Lyann Ohms en Hanneke Maijers, leerplichtambtenaren

T: 0529-488388

F: 0529-488222

E: l.ohms@dalfsen.nl en h.maijers@dalfsen.nl

Aanwezig : Alle werkdagen